

Hath prefibit Amifers.

54. gadagahjums.

Mr. 36.

Trefchdeena, 3. (15.) September.

1875.

Nedalečí adresa: Pastor Sakranowicz, Lütringen pr. Rautenburg, Kuršland. — Ekspedīcija Besthorn I. (Rehber) grahmatu vohde Jelgava.

Nahdītājs: No eelschēmehn. No abremehn. Bisjaunakabs finas. Lubds
Dewu un strahda. Jauniba. Mihlo Ohlschkevits! Atbildas. Sludina-
schanas.

No eelshsemehm.

Kursemes gub. waldischanas teesa gribedama gahdaht, ka uguns gtehki us laukeem eet masumā, starp zitahm leetahm ari to bij usdewusi, ka katram pagastam waijaga fawa flurstenflauzitoja tureht, kas ir atbildigs par fawu amatu, un kam waijaga nomohdā buht, ka wisi flursteni flaidri ir un kur kahda waina rohdahs, ka tohp tuhdal finams darihts, tapat ari pagasta waldbai atkal ir usdohts wifas uguns weetas diwi reis par gadu rewideereht. Tā tad ari Kursemes uguns bee-driba fawem aprinku preeskchneekem ir usdewusi pee notikuschahm uguns nelaimehm smalki us to luhkoh, waj tas ir notizis, ko likumi pawehl. Bet dauds weetas ir atrasts, ka dascham pagastam wehl nemas nau tahda flurstenu fkranya, kas spehj par fawu amatu atbildigs buht, un faimneeki leel scho darbu zaute kaut fahdeem wihireem kaut kā tik isdariht. Topehz nu tagad us uguns beedribas luhgschamu pilstefas us to zetako atgahdina tohs dohtus preeskchrafstus un zeeti peeteiz, ka katram pagastam waijoga tureht fawu flursteni flauzitaju, kurfch war atbildeht par katru zaute wina ne-usmanibun notikuschu fahdi; tapat pagasta waldbai pee tahm 2 reis par gadu isdaramahm revisionehm buhs protokoli usnemt; tur tad nelaime buhtu gadijusees, tur katreis uguns beedribas preeskchneeks warehs pehz schihs protokoles prafikt.

Kuldīgas polizmeisters Peterson ī., kuram wiss pilfehts par wina ustizigu, sīrdigu amata kohyfchanu pateizibu dohd, ir ari nupat wehl ar augstaku usslāwefchanu pagohdinahts. Kursemes zeen, gubernatora kungs preeksch vāhri nedelahm Kuldīga buhdams un pilfehta buhfchanu rewideeredams ir atradis, ka wiss bij ihestā kahrtibā un skaidribā un ka tas ir polizejas no- pelns, kas pa eelahm un schenkeem un nameem usraudību us to sīrdigako wed. Par to tad gubernatora kungs līzis zaur magistratu fawu pateizibu Peterson kungam isteikt.

No Aisputes. Daschas nedelas aipakat sahdi 18 puishchi un puishcheli bij favirknejuschees kohpâ un usdohmajuschi wezu, tumfcho laiku preekus dsiht, prohti pa naaktihni aplahrt flende-reht un meitas eet. Schurp turp wasadamees tee nahkuschi ari pee leelzela un pee weenahni netiklahm dohmahm drihs see-nahs ohtras klahrt, ta ari naaksputni fahkuschi zela laudis li-beleht, srigds kriss un wifadu palaidibu dsihi. Dascheem brau-zeemeem tomehr laimejees pahri no wasankeem rohkâ dabuht un zaar teem drihs wiss puhlis, wisi 18 isdabuti gaismâ. Kâ dsidam wisi wainigee escht pee Aisputes pilsteeas negantu

pehreenu dabujuschi, ta ka nu gan fargafees taydus kauna ze-
lus wehl reis staigaht. Bet kur wehl gitâ taydâ puñe taydi
pat naftesklenerti rastohs, teem lai tas der par atgahdinachha-
nu, ka ari wini, ja negribehs pañchi gohdu prast un ne-atme-
tihs ñchilhs tumschu laiku tekas, kas tautai kaunu dara, war
drishs taydâ pat kauna strahyé kriß, kas tad buhs wiñu muh-
schu janess un ar taydu buhs jañanahs ir deenas laikâ fawas
azis us gohdigu meitu pazelt. Par taydu pat negohda stiki
dsirdam ari no Wahres, kur taydâs mahjâs weenu nafti ka-
ladu puñchi taydu trohksni taisijuschi, ka funeem bijis no mah-
jahm laukâ jamulâ; ir pat ar akmineem lohgâ fweeduñchi, ta
ka weenam istabâ galwa pañsta; ari tur jau ix daschi no wai-
nigeem peenahkti, nesinam pastahstiht, waj ta leeta wehl isme-
klefchanâ pee Ranku pagasta tecfas jeb jau pilsteefai nodohta.
Dsirdeñim turpmak, waj ari tur mugura nedabuhs ilgu laiku
nehfaht, ko ween a naftsinia pelnija.

No Rihgas-Tukuma dselszeta. Nemeres meschu nosuñ-naschanas deht — kur dselszelam pahri ja-eet — tapa garfsch kanolis ralts, kas vee Lihkum zeema, Slohkas tuwumä Leel-upë nobeidsahs. Dubultös un Majorös dselszetsch ees pa lihdschim wißnedrohfschalo weetu, pa Leelupes malu, ko tur kafkas pa-wafaras straume wairak waj masak eegahsa. Nu tohp Leel-upes mala labi noßtiprinata. Dselszeta tuwumia deht tohp Meluschös (Karlsbadë) un apkahrtene gar juhrali ta seme puhra weetahm un wairak stipri us nohmu nemta. Nohmneeki ir wiß-wairak Rihdseneeki, kuri tur weeglas wafaras mahjas taisa, kur par salumu un bahdes laiku dñshwoht. (Balt. w.)

Krohna wirsneeki, kara spēhka lewiseri daudz malās wehl strahda un mehri un rehkinā, lai waretu preeskā kara spēhka waijadisbahm us to īmalkako lankahites sagatawoht. Daschā weetā zaur tāhm nostahditahm mehrischanu sīmehm, kahdas nau brihw no weetas kustinaht, rohdahs daschā skahde un pēminam tapehz wīseem par sinaschanu, ka kātā weetā, kur weenam skahde zaur tam zeltohs, ir weeta, atlihdsinaschanu pēprāsiht, bet ūcho skahdi buhs tad tuhdal us weetas usdoht un kamehr wehl tee wirsneeki paschi flāht ir, ar pagasta waldbas valihdsibū likt aptakseereht, ta ka ta atlihdsinaschanas summa tuhdal ta pascha mehnēscha rehkinumōs tohp usnemta; wehlas usdohschanas neteek klausitas. Par ūcheem offizeeru lewiserem un inscheneereem runajoht deemschehl mums jaſaka, ka wehl ūchur tur atrohdahs laba teesa tahdu mutku, kas neleekahs eeteiktees, ka ūchee lewiseri til preeskā sawas kara ministerijas strahda, bet leels puls ir to, ihpaschi no kalpeem, kas redsedami ka mehri, atkal sapno un plāhpa un melsch no plazisheem, kur kātā sawu dwehseles semi dabuschoht. Gan prahrtigi wirsneeki kātam iſfaka, lai nenokutahs welti ar tukshahm

dohmahn, bet ko no wirfneeka nedſird, to daschureis dſird no saldata; ta weenā krohgā weens no mehrneeku saldateem, ſtiku pilns buhdams, nehmeeſ johkoht un kalpu pulkam ſtahtih, fa nu latrē dabuſchoht ſawu ſemi. Kalpini ari turejuſchi to par pateefibū un preela ſinas neſeju iſgohdajuſchi ar neſkaitamahm tſcharkahn. Kad wirfneeks ſaldata nehmis preekſchā, kapehz neekus laudihm eestahsta, tad tas tam atbildejſis, ko ar dura-keem lai daroht.

Taun-Peebalgas draudſe ir misiones ſwehtki ſwehtiti; uſ ſcho deewakalpoſchanu bij wairak mahzitaji no kaiminu draudſehm abraukuſchi; ſwehtku jaukumu pawairoja ari 4 dſeedataju kohri un weens kohris rogu puhteu. ſwehtkus ſwehtija netahlu no baſnizas jaukā weetinā. S.

No Leepajas apgabala, 20. Auguſt. Rudſu lauki ir jau no kohyti, pa dalai jau iſkulti. Rudſi un kweeſchi ir ſhogad gan ſwarigi un — graudi pilnigi. Weeſchi ir wehl tupeſchōs; ziti wehl neplauti, kaſ ſtiprakā ſemēs auguſchi jeb 7. nedelā ſehti. 9. nedelā ſehti meeschi grantu ſemēs bija gan prasti: ihſi, rehni ar ſihkahn wahrpinahm; tāpat ari ausas. No ſineem buhs ari maj preela. — Kartufeli wehl aug. Sirni eſoht tahrpoti. Dahrſu augli kā weetās. 8. un 18. labſ ſeeius iſkaltuſchu ſemi druzin ſamehrzeja, lai war rudsus feht. Bites ſcho waſar wairak behrnus laiduſchās; bet medus tadehſ ir maj.

6. Auguſt wakarā, ſtarv pulkſten 9. un 10^{1/2}. redſejahm negantigu ſibenefchanu uſ rihta un deenā ſwidus puſi, kahdu reti tik dabohn redſeht; prohti ſtundas laiku it no daikta ſibens uſ ſibeni krita, ka ta puſe weenā uguni mirdſeja — newiſ weenā weetā — bet daudſ weetās.

Ilges muſchā, netahlu no Grohbinaſ pilſehtia, ir pirkſt dabunama ar damiſmaſchini ſpeesta (prefeta) ſemēs malka (Dorf), kaſ iſtabas krahfnēs bruhkejama un pilſehtōs ari tohp pirkta preekſh krahfnu kurinofchanas. Kad pats pakat brauz, tad 1000 gabali tik 3 rubuſi mafſajoht; ſhee ſemēs malkas ga- bali eſoht 8 zellas gari un 3^{1/2} zellas beeſi, quadrates formā. Teiz, ka Ilgu fungu eſoht ſcho waſar kahdus 380 tuhſt. tahr- dus gabalus ſizis ar maſchinu greeft un ſpeef! — Kad malkas tigus ar katu gadu augſtakſ fazetahs, tad ir gan ta teizama leeta, kad purwus — war malkas weetā iſleetaht.

Lihds 15. Auguſt ir Leepajas ohſtā ar prezehm cenahku- ſchi 396 kugi un iſgahjuſchi 379 kugi. Leepajas pilſehtā bija par ſchihſ waſaras bahdes laiku jautra dſihwe. Bahdu weefu eſoht lihdi 2000 bijuſchi, daudſi no tableenes, no Pehterburgas, Maſkawas un Bohleem. Par naudu wareja Leepajas Annaſ tigus laikā dabuht redſeht leelu jaunu ſeewiſchku (mileni) un diwus pundiſchus (brahli un mahſu). Jaufs muſlikis atſka- neja leelōs pilſehtia dahrſos, jeb ari juhrmalē pee jauna, pla- ſcha, ſalta bahdu weefu nama. Leepaja ar katu gadu veene- mabs gresnumā un ſeelumā. Wiſi tee tais beidsamōs gadōs — taifili nami ir ſalti un pebz jaunas moħdes zelti, ka preekſ ſi- ſlatiht. Atri ohſtimalā ir weens neganti ſeels, ſalts un plaſch ſpihkeris ſcho waſar zelts, kahds gan tik leelōs pilſehtōs ir re- dſams.

Grohbinaſ pilſehtā rabiſja 17. un 18. Auguſt Wahzu teateri Liliensfeld, weeſnijā Grohbinaſ nabageem par labu. Leepajas muſikanti ari ſpehlejuſchi. E. F. S.

Ii Rihgas. Gassnera k. bij awiſes ſawu muſejumu ka lohti ewehrojamu uſteizis. Schi ſludinaſchana ari mani uſ Rihgu weda. Ar dſellſirgu no paſcha rihta jau aibrauzu un biletii pañehmis dewohs iſrahdiſchanā eelſchā. Wiſs muſejums

bija diwi dalaſ ſalihts. Pirmajā nodatā wišwairak bija ewehrojam: wezu laiku flintes un ziti kara eerohtſchi. Zita flinte bija tik ſinaga, ka ſchinis laikds warbuht reti tahdu zil- weku uſeetu, kaſ ar winu, ta ſmaguma deht, waretu riſko- tees. Tē mums atkal pee paſchas ee-eefchanas kahds ſmallki apgehrbts, ſkaſiſ ſeewiſchlis uſſmaida un ar galwu uſ weenu un uſ ohtru puſi klanahs, it kā kād muhs wiſus ſweizinatu, bet runaht ueruna — wiſch ir no waſka un tomehr winam ti- kai dſihwibas truhſt. Tahlaki eedami mehſ eeraugam kahdu mirdamu kara wihr no beidsama Frantschu-Pruhſchu kara, pee Mar la Tuhr. Lohde ir winam kruhtis eefchauta. Wiſch knapi tikai wehl dwaſcho. Pee kafraſ dwaſchias wilſchanas ſpeechahs aſnis iſ ſaſchautajahm kruhtihm ahrā, azis winam ir paſhgreestas, breeſmiga un bailiga ſkatiſchana; ſeewiſch- kas newar ſcho iſſklu panest, ar ſchauſchalahm azis taht eet winam garam. Ir breeſmiga ſcho zilweku tē tā moħzamees re- dſeht un — tomehr tas ir tikai ſkunſti iſſtrahdahts waſka tehls. Sché atkal mehſ eeraugam diwi kohpā ſa-auguſchus zilwe- kus gulam; tee ir Siameefchu dwiħnu brahli. Weens no ſcheem patlaban ir nomiris un ohtris wehl dſihwes un moħzahs aridſan ar nahwi. Sché redſam wehl: Wezehwu, kurtch ſawa debla dehlu dſirda; ſkaſtu ſeewiſchli pebz bahdes; weenu ſkaſtu, guloſchu teatera rahditaju (freileni); wezs, lohti jo- ziggi taijhets Schiħds, kurtch patlaban grib kahdas leetas ſagt; diwi kohpā ſa-auguſchus ſeewiſchkas, kuras wehl tagad dſih- wo; mechaniku darbi, ſkunſti laſtigala, kura zaur maſchinu poħga; tāpat ſkunſti kolibri putnini. Tē bija aridſan ta- das leetas, ar kurahm wezōs laikos zilweku ſeeiſahm mo- zija, lai wini ſawus noſeegumus iſteiku. Tē mehſ redſam pliku zilweku, kuram no muguras diwjas ſiſnas iſgreesch! Oħram ir kahjas plata dſelſiſahba kā eelikta, kura leij dego- ſchu piki eelſchā. Zitam mehſ redſam kahjas un roħkas dſel- ſes ar ſpiżahm naglahm eelikta un eefkruhwetas. Seewiſch- keem kneebi kruhtis noħħt u. t. pr. Oħtrā nodatā war tikai pee-auguſchi zilweki ee-eet. Sché atrohnahs zilweku loħzekli un kauli. Trefħā nodatā ir wiſadas ſlimibas iſrahdiſtas, kaſ zaur neſchliktibu zetahs. Breeſmas to redſoht. Pattefi tē mu- ſejā ir daudſ ko maħzitees. R.

Baltiſchportā tiks kugineku ſkohla erikta; statutes jau apſtiprinatas.

Pehterburga. No Taſchketas 17. Auguſt atſkrejja ar telegrafi ta ſina, ka Kokandeeſchi, kaſ ſawu ſanu padſinuſchi, ſawoſ nemeera zelōs ſtaigadami ir ari Kreewu roħbeschu aifti- kuſchi un Kodschentas pilſehtam uſbrukuſchi, bet Kreewu kara ſpehks tohs uſ weetas falahwiſ, kahdi 800 palikuſchi uſ pla- ſcha; Kreewi Kokandeeſchus aifdiſinuſchi par roħbeschu at- pakat, bet ar wehl nepaliks meerā, bet ees nu uſ paſchu Kokondu.

— Weens no teem damſkugeem, ar ko ſeelfirſtis krohna mantineeks uſ Dahau ſemi nobrauza, un kaſ netahlu no Ko- penagenas juhā pee enlura ſtaħweja, 11. Auguſt wakarā bij aifdedſees, bet tika ahtrumā zaur to glahbts, ka kapteneis to nogremdeja paſekla weetā; oħtrā deenā pumpeja ubdeni ahrā un neleelo uguns ſlahdi falabouſchi wareja atkal braukt.

No Pehterburgas. Ar leelu ſkubu Kreewu walſti dſel- ſetū tihklis arweenu tahlak pleschahs, bet zik dascha no jauna- jaħm libnijahm knapi ſawu dſihwibu well un iaudihm maſu labumu atneſs, iħpaſchi zaur to ween, ka truhſt ſchofeju un labu zelu, pa kureem prezex war weegli peewiſt libds dſelſeku ſtažonehm. Pa dſilo Kreewiju reds Kreewus ar ſawiem we-

sumeem pa nelihdseneem zeleem bes finas smagi un lehni wellamees, kamchr ta aissneids stazioni, tad wisa pelna ir zelâ jau fabraukta. Franzijâ ir $17\frac{1}{2}$ tuhksfch werstes dselszetu un 35 tuhksf. werstes labu schofeju un 500 tuhksf. werst. kreetnu leelzelu, tur nahk 30 werstes laba leelzela il us 1 wersti dselszela. Ari mums tas ir japanahk. Kad jauntaisamus dselszetur zitadi ne-apstiprinatu, ka kad tee tuhdal apnemahs lihdsi gahdaht par schofesahm un fahnu zeleem, tad schim truhkumam taptu drihs un dauds palibdschets. Kad nebuhtu waldischanai ween schofesahs jabuhwe, bet nahktu palihgâ dselszelu beedribas, semstibas un pilsehti un wiseem buhtu labums. (Pet. 3.)

Zelu ministerijas finas israhda, ka ari isgohjuschi gadâ us wiseem Kreewu dselszeleem kohpâ nau wis lohti dauds to nelaimu notizis un muhsu dselszetu waldisbas war gan pret zitahm wehl leelitez. No wiseem teem 23 milioneem zilweli, kas pa Kreewijas dselszeleem 1874. gadâ brauza, nahwi dabuja 376, starp teem bij 255 no dselszetu deeneftnekeem, 118. zifi un tikai 3 no zefineekeem.

Wisa Rostow-Wladikawcas dselszela lihniya ir ar 12. Augustu braukschanai atdohta.

Samara par peeminu, ka Deews schehligi 1873. gadâ laudis no bada behdahm isglahbis, buhfschoht zelt weenu basnizu.

No Poti pilsehta pee melnahs juhras zere, ka tur isnahks stiprs andeles pilsehts un tapehz tohp par to gahdahts, ka pilsehts dabuhn labu ohstu preeksch lugeem. Juhrmales lihds schim tur bij taisnâ libnijâ un ohstu tik war etaisiht, kad dambus aisswelk preekschâ, ta ka juhras wilni neteek slakt. Wilni tur ir spehzigi, tapehz tad taisa wifupirns no masakeem almineem 2 dambus juhrâ no 15 ofu platuma un us schibis schofesahs taisahs 3—5 ofis platu alminu muhri no wareneem, 80 birkawu smageem almineem; schee almini ir us 5 juhdses japeewed. Buhs warena buhwe, kur isleetahs 14,000 kub. ofis alminu, 6000 kub. ofis grants un fmilshu un 100 tuhksf. birkawu zementa. Pee darba tur dñihwo tagad 800 strahdneeki.

No ahsemehm.

Wahzsemei gan ir wispahrigs kara deenefts, bet tomehr jašaka, ka tikai weena dala no jaunekleem dabuhn deeneht; no teem 400 tuhksfcheem, kas ikgadus meldejahs, tohp tik 130 tuhksf. rekrusahs nemti! wairak nenem jau tapehz, ka ar to nospreestu ustura naudu nespahj wairak ustureht.

Ari zaur Franziju puhsch jau weetahm zitadi wehji. Daudsi saka, ka ar to tukscho naidibu pret Wahzsemi Franzija nekurp kluhs, palekoht tik weentuli; gudraki buhstoht, kad raudsitu pateefigâ draudsibâ ar Wahzsemi eestah, warbuht tad laimetohs, ka Franzija eeteek atkal sawâ warâ un gohda weetâ, ka zitahm walstihm wairak jaklaufahs us Franzijas balsu.

No Italijas. Biswifadas beedribas schinis laikos zehabs. Florenzas pilsehtâ ir cezehlusées beedriba, kur kats beedris apnemahs ne lohdeht, nei ari zitus rupjus, beskaunigus wahrdus sawâ mutê bruhkelt. Tik jau buhs lihds schim lohti neflaidras mutes walkajuschi. Beedribai ir par wado-neem dauds augsti wihi.

No Englantes raksta, ka tas warenais peldetajs, kopteinis Webs, par kuru nesen stabstijahm, nau dewees meerâ un 24. August mehginajis ohtreis peldieht pahri zaur to juhras schourumu starp Englanti un Franziju. Minetajâ deenâ wisch ap pusdeenu laidees no Englantes krasta juhrâ un veldejis $21\frac{3}{4}$ stundas un riltigi pahrpeldejis lihds Kaledai Franzijas krasta.

3 laivas brauza winam lihds, Iai palihgu un glahbeju netruhku, tiklihds ka to wajadsetu.

No Turkeem. Lashaji gribehs atkal ko jounu no tahm nemeera pusehm dsirdet, bet desgan gruhti slaidras finas isturenes isdabuht, jo tiklab Turki ka ari tee dumpineeki laish dauds nepateefigu finu laudis un zere, ka isleelishchanahs waj flehpshana teem derehs. Bet tik dauds ir redsams, ka dumpja leesmas wehl stiprak pleschabs. No Serbijas ir klušu peenahkuschi slakt kahdi 1000 jaunekli, kas grib pret Turkeem lihds karoh; ari preesteri ir pulka; dsird, ka leelaki vulki wehl nahkoht pgka. Montenegro wehl turahs nogaididama, negrib wehl ihsti preebedrotees dumpineekeem; bet Turku kara spehkom jau it fahkusi zelu leegt; ziti palihgi rauga pa Bulgariju un zitahm pusehm laudis pret Turku fazelt. Ari us Krehtas salas laudis paleek nemeerigi un negrib wairs Turku pahri darijschanas panest. Kur ween Turki ar dumpineekeem kahwuschies, wifur teem palika apakschrohka, wenâ 150 Turku saldati pahrgahjuschi pee nemeerneekeem. Bastarpam nu buhs ari leelwalstju konsuli turp nobraukuschi sawu pameerinaschanas darbu usnehmuschi, bet gruhti teem farunatees, jo dumpineekeem ir vands to wadonu, bet neweenas ihstas galwas, ar ko lai runa.

Turkös ta dumpja leeta wehl stahw tåpat. Gan Turki ir fadisnuschi Herzegovinâ labu teesu saldatu un fino ari no weenas un ohtras uswareschanas, bet to paschu fino ari dumpineekeem no žawas pufes. To Trebinu zeetoksnii Turki ir gan dabujuschi atkal sawâ rohkas. Tagad wisi tik luhko, ka Serbija un Montenegro darijs, ja tee ne-eet pa nemeerneekeem, tad dumpim buhs drihs ja-apdseest. Montenegro klibo us abahm pusehm, sarakstahs ar Turku un apfohlahs draugs palikt, ja Turks apaemtohs Montenegras rohbeschias druzin paleelinah; bet manoh, ka laudis wisi pret Turku, ari tura klušu draudsibu ar dumpineekeem. Stahsta, ka Montenegras firsta seewas tehws, firmaiš Wukotitsch esohf fohlijis, or 15 tuhksf. saldatu dumpineekeem preebedrotees, ja tee grib fewi ar wisi sawu semi apaksch Montenegras padohtees. Ta beidsama fina slaneja, ka firsta adjutants esohf us Kreewu konsuli fazijs, ka firstam buhfschoht gruhti palikt pa wideem, jo laudis wisi degoht us to, ar Turku karoh. Ari Serbija gluhn us nemeera semehm, gribedama tahs pee few peedabuht, bet bihstahs ar Turku fanihkt un kas fin, waj schim nepaleek galâ wirstrohla. Bet ari tur dsird, ka kahda Turku regimente dumpineekus dsenadama esohf aistikus ari winpus rohbeschias Serbijas semi, un daschus tur apkahwusi un lohpus issagusi, ta ka Serbeeschii ir dušmâs un brebz pebz kara ar Turku. Austrijas keisars ir gar wisu sawu rohbeschua saldatus nostahdijis us wakti; bet is dumpja apgabaleem dauds laudis behgoht ar wisu sawu mantibu un lohpineem Austrijâ eekschâ, ta ka Dalmateescheem schahds pulks zeeminu dara desgan raises. No teem konsuleem, kas grib par meera starpineekeem eet, wehl nekas nan dsirdams, ka buhtu jau ko isdarijuschi. Pa wisahm walstihm tagad dsird tik to weenu runu, ka Turks tik tad warehs wehl laizinu sawu dñihwibu spirdsinah, kad atdohs tahn daschadahm semitehm sawu swabadibu un paschu waldis. Tik ta weena Englante turahs pee sawâ wezu wezahs draudsibas ar Turku un rauga to fargaht, zik ween spehdama; esohf ari tagad sultanam naudu pedohwajusi, kahdas tam preeksch kara weschanas lohti wajaga. Bet ari Englante paschâ laudis runa zitadi. Tur-

dauðsi jau fæmetuschees kohpâ un laſa dahwanas preeſch
Turku dumpineekem.

Spanija zaur to karu Turkos bij druzzin pee malas pali-
kuſi, bet karoht tur karo wehl tāpat. Tagad siro par weenu
leelaku notikumu no turenies: Waldbibneekem isdeweess to zee-
tofni Urigelu, kas Karlistu rohkäs bij, eenemt. Karlisti ilgi
tur turejahs, bet beidsoht spehks iſſihka, ihpaschi zaur to, ka
uhdens peetrubla; zeetofnium bij jyapadohdabs ar 100 wirfnee-
keem, 700 saldateem un 22 leelajeem gabaleem. Bet neba
tafeliz karsch jau buhs beidsees.

Par matu andeli. Schi gadu simtenu eesfahkumā ſeeveeſchi tureja par leelu faunu ſwefchus matus nest, un ſchodeen wehrgo ſchai mohdei gandrihs katra zeemā. Ap 1850. gadu maksaja Franzijā ik par 1 mahrzinu matu 4 franki (1 rubl.). Kad Leisarene Eiſchenija gohda frehſlā kahpa un ſawas leelahs bises mohdē eeweda, tad jilreklu mati jau tuhdal fahka makſaht lihds 10 fr. No 1865. gada ta negehliga mohde, ar lihku mateem puſchloſtees, iſplahtijahs pa tahlahm ſemehm. 1866. g. jau maksaja 20 fr., 1868. g. 45 un nu jau fahk eet pahri par 60 fr. prohti par ne-iftaſiteem mateem; kad tee ir wahriti un iftaſiti tad firgus wehl ohtrik augſts. Tee ſkaiſtakē mati nahk no lihkeem Bretanā (Franzijā). Kad tur kahda meita jeb jauna ſeeva mirſt, tad tohp tee mati lihkim tuhdal nogreesti un eet andelē. No dñihweem mati ſinams ir dauds dohrgaki; meitas par ſaweeem ſkaiſti vſeltenem mateem uereti dabuhn lihds 2000 franki. Dakteri teiz, ka zaur ſchahdem lihku mateem dauds ſlimibas pemetotees un weetahm jau fahk ſcho nekreetnu mohdi atſtaht. Bet daudſas jo matu plikas, jo matu trakas. (Köln. Zeit.)

(Köln. Zeit.)

Wisjaunakahs sinas.

Beekdeen 29. Aug. preeksch puodeenas Dohbele ohtra lohpu israhdishana sahkupees. Weza pilē ar karogeem gresni bija ispuschkota. Pilsehtā tschetras lektas bija buhwetas, weena leela un diwi stellingu rindahm preeksch firgeom, tāpat weena preeksch gohwōlohpem, tresha gar pilsmubri, weena stellingu rinda preeksch shkleem lohpeem, zeturta ehla weeseem par gohdu un preeksch restaurazijas wahrteem preti; schē vahri par lohwenehm weetira bija musikanteem, wiſas malu malinas ar salumeem gauscham smuki ispuschkotas. Tad wehl teltis bija, zita teem semkohpju beedridas preekschnekeem, kas wiſu to israhdischanu bija sadohmajuschi un issgahdajuschi, par farunashanohs, zitas teltis laudihm pameelatees. Jauku fauliti Deewis bija dewis. Beedribas presidente, Hanke dakteris Zihroles fung, weesius usrunaja un isteiza, ka ſchi lohpu irahdishana negriboht un newaroht lihdsinates leynahm un leelahu lelu viſehru waj walſju iſſtahdischanahm, bet titai zil nezik parahdiht zik tahlu muhsu masa tehwu ſemite, Kurſeme, muhsu Dohbeles apgabals us preekschu tizis eelsch firgu un lohpu audſinashanas un lohpfchanas. Tad lai ſtaritaji ar ritigū mehru mehrojoht un ar laipnigu ſüdi ſpreeschohrt ko reſeſchoht. Tad uſkleedsa mißlam Semestehwam un Keisaram, kas Kurſemei un ari Dohbeles ſemkohpju bredribai labu prahru rahdijis un ſcheligu rohku paſneedſis, trihs reis urra!

Tad tee fungi un laudis, las bija fanahkuschi, isschlehrabs un geereja flatdam i un spreesdami, no sirga pee sirga un no lohpa pee lohpa. Dewinai fungi ihpaschi preelsch tam iswehleti gahja sprest kahdeem gohda mafas buhtu jodohd. Apdahwinato wahrdus mehs pehz fasibmesun. Te japeemin, ka Dohbeles semlohypu beedriba scho wasar pate femim ir likusees gohda medalus Wahzsemè, Berlines pilsehta Wahzu Keisara noudas saltuwé ir fudrabá ir wará nokalt un preelsch tam ismalkajusi kahdus puostreshasint rubulus. Tahs medallas brihnum smulas. Weená pusé feewischlis redsams ar zirwi weená un ar tuðsu kuhlti ohtrå rohkå; ohtrå pusé redsams

fupis laupi frohni un heezas hildites: sirgs, bullis, oita, orfis
un fulama maschine.

To paschu peeftdeenu bija atbraukfushi zeen, ministera fungs,
graf von der Pahlen, kas pahr wifahm teesas leetahm Kreeuw
walsii un zeen. Kursemes gubernatora fungs von Lilienfeld.
Zitu fungu un lauschu ari netruhka. Piirma deenda warbuht
libds kahdu puodohtruimt wareja buht, festideen warbuht kahdu
feschfumt un svehtdeen, fur tahs gohda mafkas isdalija, warbuht
buhs bijis eelsch tuhfstoscheem, ka jau pehz weeglakas mafkas
un labakas walas.

To lohpu dauds wairak ir bijis scho reis neka virmo reis.
Ari jaypreezajahs, ka schoreis netik ween leeli fungi no muischahm,
bet ari masgruntineeli nau kawejuschees kahdu firgu waj lohvu
atsubtih. Teem masgruntineekeem lit yawisham preeftschihmes
waijaga un paekubinafschana geld im Dohbeles semkohpju bee-
driba preezafees, kad warehs schohs paekubinah, yamahzib tun
schee tad wairs nestahwehs yee malas, bet libds ar ziteem
mahziteem semkohpjeem fametisees labus vadohmus usxemt un
isdaricht muhsu tchwuusemei par selfchanu. A. B.

A. B

Unhds Deewu un strahda

Brau se faziā. "Rad Deewā nepalihs, rad nekas ne-is-dohdahs. Weena pati kruſa war wiſus bagatakohs auglus ſamaitah."

„Neka! Efmu ſawus laukus apdrohſchinajis kruſas becdribā.”

"Sibens war Juhsu mahjä eeipert, — aispedinaht un
ispoohstihit."

„Gan mani fibea nowilzejs pafargahs. „Es to ne-esmu par weliu par 200 rubl. pirais.“

„Sehrgas war Iohpus peemekleht.“

„Breckisch kam tad ir ahrstes un' sables?“ Juris jautaja.

Brause no puhthabs: „Klauset, klauseet howai pahrgudrai galwai! Lai Deews palihds! Wehz angstrahhtibas nahk famaitashana; es gan wehlohs, ka tas pee Jums nenotiktu.“

"Kälvi nemihleja sawu fungu, tapebz ka tas bij pret wi-
neem oufsis un bahrgs. Tee winam wehl schur tur ko paşa-
ga. Juris to sinaja un tapa tamdeht wehl niknaks, zeredams,
ka ar bahredsibu un nemihlibu tahlač tops, nekā ar lehnprah-
tibu un miblesibū.

Kahdā wosaraē nałki Juris newareja nemas ajsmigees. Winsch uszehlahs no gultas, apwilka nałki swahrkus, atwehra lohgu un skatijahs ahrā. Labu laiku skatijees winsch gribaja greestes atpakał gulta, kad pamanija uj kahdas stalla augščas uguni spildom. Winsch dohmaja, ka bubs sagli. Ahtri apgehrbees un fawu leelo nuhju panehmis winsch dewahs uj stalli, uskahpa augščā, bet so tē redseja! ? Newcenq sagla neatrada, bet tik weenu ūrja puissi, kas lakturi drohščā weetā nolizis, ijssteepes, galwa uj gusu maifa, guleja. Schis bij pušmukis. Alusas firgeom nedams winsch bij eemidsis. — Juris tam ussita ar ūamu nuhju, ta ka tas kleegdams uszehzahs un Jurim pee kahzahm krita, pedohšchanu luhgdamees. Nekahdu apgrehzibū tas nebij daxijs, bet tik tahdā weetā ajsfnaudees, kur nau briļ w guleht. To noscēhlojamu sehnu bresmigi sasitis winsch to dīsna pa trepehm semē nn tad par wahrtiem ahrā ta suni tumščā nałki, lai eet, kur grībedams, lai tik atpakał nenahk. Kahrlis — ta fanza to puissi — gan gauschi luhsahs, bes wiſs bij welti! Rungē to par wahrtiem neschehligi isdsinis ajslehsa wahetus. Pušmuka Kahrlis polita dužmigs un fahla fawu lungu apdraudeht, ta schis to peemineſchoht. Kad Juris tam ūoblīja sunus wirsu uſlaist,

tad tas aisskrehja. Juris gressahs meerigi us sawu istabu at-pakal, it kā nebuhtu nekahdu kānumu padorijis. Bet meegs winam gan tik ahtri nenahza; jo nelaimigais Kahrlis winam arween preeksch azihm stabweja. Jurim palika nelaimiga schehl un tas apnehmahs rihtā itin agri kahdus wihrus iſſuhtih, lai to usmekle. Tad buhtu tam pahri rubl. par fahpehm eedewis, un Kahrlis buhtu bijis lohti laimigs, smuku ngudu dabudams. Tas niss isnahza gitadi!

Nabaga Kahrlis maldijahs apkahrt apaksch kaijas debess gandrihs traikodams no fahpehm un duſmahm. Winsch gribaja atreebtees, bet nesiuja kā. Wina kungs guleja zeetā muſchā aīs atſlehgahm, kā tam peetapt? Beidsoht winsch nogulahs nokūs us kahdas schagaru tſchupas, kūt tam drihs fahla salt. Tas uszehlahs un mekleja kahdu schwelkohzinu kabatās. Par nelaimi tas atrada schwelkohzinus. Bes kawefchanahs nu uskuhra uguni un fahla ſilditees. Tē tam wina pamulka galwā eefitahs tahs welliflas dohmas, fawa funga muſchias ſchluh-neem uguni peelaift. „Zik jauki ſchluhni un ſtalli degs,” winsch nurdeja, un kwehloſch pagali ſagrahbis ſkrehja us muſchu. Uhtri muſchu atſnedis tas eemeta pagali ſchluhni, kas bij pilns ar labib. Schluhnis fahla drihs degt, un Kahrlis preezajahs, ka tas jauki deg. Tē us weenreis tam eefitahs prahṭā, ka to nedabuhrn rohkā un nu ſkrehja, ko nagi nefs, prohjam us tuwako meschu, ka waretu fohdibai isbehgt.

Uguns leefmas jau fahla ſteees pee lohpu laidara un zilweki wiſi wehl guleja zeetā meega. Lohpi fahla blautees un iſtrauzeja tā guletajuſ is meega. Tee iſbiuſchees iſleħza is gultahm un dewahs us laidara ſaukdami: „Uguns! uguns!” Juris bij pirmais. Kas laidara eefkrehja, gribedams lohpus glahbt. Kalpi winam ſkrehja pakal, negribedami fawam fungam pakalā valikt un iſglahba laimigi wiſus lohpus. Schluhni, ſtalli, laidari nebija wairs glahbjami. Uguns aifgrahba ari dſihwojamas ehlaſ. Kungs un kalpi dſehſa eefahkumā weenprahṭig; bet kālpi fahla kahdas breefmas moniht, kas waretu winus ewainoht, tee arweenu kuhtraki palika un moſ klausija us funga pawehlehm, jo winsch teem jau tā nebij nezirk mihiſch un deht wina mantas negribaja uguni ſkreef.

Lai waretu wiſu mas fawas dahrgakahs leetas iſglahbt, winsch pats eefkrehja un iſglahba naudas papihrus un naudu, kas atradahs melnajā goldinā, kas laimigi tika iſglahbts. Tā winsch ſkatijahs, ka wiſs teek no uguns leefmahm aprihts, bet fawu ſepnibu wehl bij paturejis, jo uſpuhtahs, ka buhs naudas deesgan, ar ko jounu muſchu usbuhwelt. Apnehmahs atkal no jauna ſtipri un duhſchig ne-apnižis ſtrahdaht.

Drihs atjahja Brause un jautaja, ka uguns zehluſehs.

„Ta ir no weena beſkauna rohkas peelaiftu,” Juris atbildeja. „Es winu paſiħstu.”

Ar ihseem mahideem Juris iſſtahſtija Brausam, kas iſgahjuſcho nakt' notizis un teiza, ka Kahrlis buhs uguni peelaidis.

„Papreeksch waijag ismekleht, woj winsch wainigs.” Brause fazija, „un Juhs paſchi eſeet lihdswainigi. Zifreis es Juhs eſmu mahzijis, tai ne-efsat tik zeeti un nescheligi pret ſaweeim laudibm. Bet Juhs paladeetees us fawu gudribu un ſpehku un aismixteet pawiſam to Rungu. Ko nu palibds wiſiſkena nowilzeji.”

„Gan es to blehdi dabuſchu un atreebſchohs,” Juris draudedams fazija. Winsch wehl runaja, kā kahdi wihrī no me-

ſcha puſes us ſoreem ko muſchā vahrneſa un Jurim preekschā nolika. „Kas tos ir?” Juris paſſija.

„Lihlis,” kahds is wiħreem atbildeja. „Mehs fho nelaimigo ſilweku atradahm meschmalā pakahruschohs.”

„Un waj Juhs winu paſiħstat?” kungs bailligs waizaja.

„Ja; tas ir noschelholojamais Kahrlis, kas pats ſewim galu padarijees, deefin kapehj. Skataitees paſchi, zeen. kungs.”

Wihrs nonehma ſaloħs farus un Juris nobahleja nelaimigo eeraugoht; tas fazija: „Warbuht wiſch ir uguni peelaidis. Nefeet winu prohjam. Palihdeht wairs newar.” Wiħri paħlausija. Juris roudsija nelaimigo aismir, bet newareja. Girds apsinaſħana winam paħrmeta fazidama: „Tu eſi wainigs. Tawa zeefiſdiba ir winu dſinuſi iſſamifħanā, winam uguni rohkās dewuſi un beidsoht nahwē eegruduſi. Tu eſi foħdibu pelnijis un ta tewi ir foħdijuſi un foħdihs wehl!”

Brause peefohlija Jurim fawu paħħidſibu, jaunas eħħlas usbuhwelt. Muħfu Juris bij par ſepnū, to peenemt, doħmadams, ka tam wehl paſcham naudas preeksch buhwes deesgan un baididamees, ka wezois kungs tad atkal netura dauds preeku preekschā, kā buhs naudu paleenejjs. Winsch pats gribaja wiſu iſdariħt un pats wiſas leetās gudrs buht. Brause doħmaja, ka Jurim naudas deesgan un likahs meerā. Tai paſchā waſara bija muſcha jau no jauna usbuhweta; bet Juris bij leelus parahdus eetaiſijs naudu us leelahm intrefhem leenedams. Brausi winsch nebij luħdiss, lai naudu paleen, labak bij gaħijs pee taħdeem, kas sin lohti leelas intrefes iſpleħst. Oħra waſara atnabza un apföhlija Jurim toħs labalohs augħus. Winsch bij preezigs, ka nu warehs fawus parahdus aismalkah; — bet laime winam wairs neſmaidija.

Kahdu deenu winam awju gans paſinoja, ka feħrga plohfotees awiſ.

Juris lika lohpu dakteri atſault, kas atnahzis fazija, ka newarehs neko dauds paħħidseht, bet zik warehs, tik paħħidſchs. Feħrga fahla ari drihs starp goħwiħm ploħſtiees un aifneſa fawu laupijamu, bes ka Juris buhtu warejis fo paħħidseht. Kur nu bij dakteri, us kam winsch paħaidahs?!

Plauſħana bij atnahkuſi, kas apföhlija lohti bagatus augħus. Ari fħaj biex samai Jura zeribai bij poħna ja-eet! Kahdā pawakaré fazzehlaħs lohti bahrgs laiſs un kruja fahla no gaipa birt pauta leelumā. Jura laukti bij no kru as noſiſti; bagatee augli pagalam! Pebz negaipa winsch aifgħajha laukus apfkaħt, wiſi augli bij jaħħidati. Nu tam aħveħrah ażiſ, ka tas wiſs no Deewa nahf. Winsch fahla firfnig iħi luħġt Deewu, lai peedohd winam wina paħrgalwibū un greħkus; aħħar riteja paħr waigeem. Skahdes tam nebij tik ſchel, ka fawu greħku. Bet labiba jau bij ari apdroħſchinata pret kruſu.

Atkal jauna nelaim. Schi beedriba bij bankroti ſpehlejji. Jura nahkomiba bij iſputinata; winsch bij nabags. Parahdneeki nahza wiſsu, lai parahdus aismalka un kād newareja, tad fahla ſuhħeht. Juris gam gribaja kur paleene ħt; bet wiſeem bij leela ſħakhe zour kruja notiķi. Brause ari tik dauds nei gribaja nei wareja paħħidseht. Teeja lika Jura muſchu ar wiſahm leetahm iſuħtruveħi. — Juris bij itin paſemigs un pažeetigs. Deewam, ka samu weenigam glahbejam uſtizedams. Winsch zereja, us zit u pui eet un kahdu muſchfunga weetu peenemt. — Uhtrupe tika notureta. Wiſs

jau bij isuhtrupehts, til ween melnais galdisch atlizis.
Schis nahza foßlischhanā; bet neweens neka nefohlija.

"Atstābjeet man to?" Juris saņīja.

"Nu foħlat par to kahdus pahri grafsus, atschelinkoh t-
newaru."

"Labi; es dohdu kwartu," Juris sajja.

Neweens wairak nesohlija. Ushuhtrupetajs fita fawu ahmaru us galdiva wahla lohti dilti fa us beidsamo leetu, kas teek isuhtrupeta un tai paschâ brihdi melnajâ galdivâ kas sprahga. Kahdas durwtinas bij us galdiva wifus issprahgu-schâs, kas libds schim nebij useetas. Lawu laimi! Schê atradahs testamente no nelaika onkula. Juris bij tam eezelts par fawa onkula mantenecku. Te winsch bij us reis bagats wihrs. — Brause wintam wehleja firfnigas laimes un pahru-najahs par Deewa brihnischku wadihschanu. Juris fazija sirdi aifgrahbts: „Nekad es ne-aifmirsifschu tam fungam pateikt, kas mani isglahbis iswifahm behdahm. Waj es to esmu pelnijis? Ne. Es esmu lohti gruhtti pret Winu apgrehkojees. Tas schehlis-gais Pestitajs nau mani atsiuhmis. Es Winam nu buhfschu pateizigs wisu fawu dñishwes laiku. Winsch buhs, ko es pahwifahm leetahm mihleschu. Lai Winsch man pedohd manas agra-kas nebehdibas un noseedsibas un pafneeds fawu palihdsibu pee-wina zeeti turetees un it nelad ne-atlaþptees no Deewa.

"Amen, Amen, mans mihlais dehls." Brause fazija firdi
aisgrahbts par Tura laboschanohs. "Ja tà dohma si un darifi,
tad tu bubsí Deewam par gohdu un sawam tuwakam par labu.
Kai tas Kungs terwi fwehti. Dohma, ka Winsch ir muhfsu
Tehws un Palihgs behdás un wisòs zitòs gruhtumòs."

Wehl peemineschu, kā Juris dīshwoja un warbuht wehl
dīshwo itin laimigi fawa nelaika onkula muischā. Winsch ir
darijis, kā apsohlijes. Pehz kahda laika apprezejahs un
dīshwoja ūfniņgā mihleſtibā ar fawu lohti mihtotu laulatu
draudseni un redseja ar preekeem fawus behrninuſ usaugam.

H. E.

Zanibā.

Iauniba, tu skaista rohta,
Iauka mihliga tu ef',
Ihsu brihdi tu mums dohta,
Dahras ihsis brihds eelsch pasaules.

Jaunekli! kas tagad seedi,
Preezajees eelsch jaunibas,
Lihgfmä garä skani dseedi,
Nepeemini skumibas.

Jaunekle! kas išplaukuši,
Jaukai pučei libdsiga,
Nestaiga jel noslumusī,
Eši jautra preeziga.

Lai mehs wiſi preeku juhtam
Kamehr waigōs jaukums seed,
Jaunibā lai nepeekuhstam
Mihlib's faites kohpā ſeet.

Jaunibâ Iai tschallî esam
Strahdah to, las peenahkâhs,
Newainibâs frohni nefam,
Lai fîrds heidsoht preezajahs. —

A. Jenschewitz.

Mihlo Obffdferiti!

Kapehz Tu muhsu puſe nemas ne-atzelo un muhsu kreetnus
zenteenus un atpakal jenteenus ne-isohlschekere un ari wehl zi-
teem no muhsu atpakal dſihſchanahs nepastahſi? Tapehz, ka
Tu libds ſchim to wehl ne-efi darijis, tad es usdrihkfſtohs Tew
lahdas rindinas ralſtiht un luhdsu tahs eelikt awiſes, lai wifa
tehwu ſeme dabutu muhsu behdas ſajust.

Klaufees mihlais Ohfschkeriti! 30. Augusts atkal tuwo-
jahs un sirds ziteem gadeem mums no preeka lehzin lehza, gai-
doht, ka dabusim redseht dedsignus patriotus, kam sirds par tau-
tas gohdu un par tautas labumu fruhjis lez; tee mums
isrihkoja teaterus un balles wakarus, kur dabujahm zits ar zitu
gohdigi fa-eetees un faweeem draugeem karsti rohkas speest un
gandrihs ar wifem brahlibas fadser, un wehl wisu wairak
bet redsi mihlais Ohfschkeriht! schogad neka.
Muhsu trihs wiſedēſigakajeem patrioteem un teatera ſpehle-
jeem schogad nepatihkams gads; weens no teem ir apprezejees
un dſiſhwo tagad ar fawu mihlu ſewinu ſaldā eenaidibā, ta
ka tee mihli lautini warehs drihs pehz lahdeem ſeptineem meh-
neſcheem „feptinu gadu karu ſwineht“. (kad kaufchanahs grubta,
tad tohpoh mehneſis par gadu rehkiňahs, ta wegi kara wihri
stahsta), nu ſinams tas wairs teateri neſpehle, tam jaſataiſahs
us teem mineteem ſwehtkeem; ohtriſ muhsu lihds ſchim biju-
ſchais karſtakais tehwa ſemes mihlotajs, — tas tagad dſeed
tahla ſwefchumā: „Kur man labi flahjahs, tur man tehwijs.“
Nu til daudſi atſihſt winu, zik wehrtſ winsch ir bijis. Nu
nabk ſkrohderi, kurpneeki, bohdes fungi un kohtela fungi un
trakteeru fungi un wiſi, wiſi pehz wina ſcheljohajs, ka wiſch
til ahtri ir atſtahjis un bes atwodifchanahs tee ſawās ſahpēs
faka, ka buhtoht labak 300 rbl. paſpeblejuſchi, neka weenu
tahdu „bruhderi“ paſaudejuſchi; it ihpaſchi ſewiſchi, kam
mihlsta sirds, ſcheljohajs pehz wina ar afarahm. Un tam tre-
ſchajam atkal behdas ar teem „maſineem,“ tee taifa tahdu ſeelu
ſlandali, ka tihi auffis ja-aibahſch, un ka jau ſchogad tas
laiks tahds ſaufs un ſkaidris, tad blauij ta ka pa pus paſauli
war dſirdeht pehz ſawa apgahdataja; tahds pohtis ar maſineem!

Nu kaufees mihtais Ohlschkericht! nu es Tew esmu muhsu gaudus isgaudajis un zereju, ka Tu lihds ar mums gaudasif dsir dedams par tahdahm behdigahm leetahm. Nu faki, ko lai nu daram un ka lai ihsu laiku dabujom; strahdaht jau tatschu mehs newaram, mehs jau esam elementarskohlu zauri isgabjuschi, tapehz jau mehs "seine Jungeherren" preeskj darba par "sohrnehm" lai strahda, kas nemahl for deitsch. Lihds schim mehs padishwojam ta lustigi par teem teaterem un ballehm, bet kad muhsu akteeru fungem katram sawi schkehfli zelä gadijuschees, us kam tad lai jau mehs dsenamees? Bet waj tad mums negadisees ziti, kas mums teaterus un gohdigus preekus pasneegs uu paliks paschi behdu pellès ne-eemukuschi, tad Tew mihto Ohlschkeriti to pawehstischi, lihds tam laikam behdajees lihds ar mums.

A t h i l d a e.

R. — B. Luhgschu drufzix usgaſdiht.

J. L. — J. Mihkali man buhtu, kad Juhs is pasaules webstures jeb zi-
tahm qudrabahm ya weenai un ohtrai bildei man subtitu, jo Latv. awises fa-
weenim laftojeem negrib ween laika fawelli fneegt, bet jo wairak to, las der par
pee-augšanu.

A. S. — **J.** Kam gitoda paglabhina nau, ta aif pahydrulatas bohktaba
fibmites paſchleytees un tabdā mohdē dohmahf loſtees, preefch tahda wihra
mums turymakas atbildas nebuhs. Kas ar til mukkiflu paſchleelbu zere fawu
dſhiwibu turymak pawilti, tas buhs jau ar pirmo pusgadu deeigan nopaſhts.

Latv. aw. apgabdatajs.

Latv. Uzischi apgādātajš: J. W. Salranowicz.

3. (15.) September 1875.

Basnijas un skohlas sinas.

Weens kungs, weena tiziba, weena kristiba.

Nahditajs: Sinas. Skohlimeisteru konferenze. Misjones sinas.

Sinas.

No Bauskas. 7. August bij ta deena, kur Bauskas kreis-skohla tee us jaunu pušgadu usnemomi skohleni tapa eksamneereti. Tagad, kā jau wifus schohs gadus, us usnemšanu eelsch kreisskohlas bij trihōreis wairak behrni peemeldeti, nēdā ihsti wareja tapt usnemti; jo Bauskas kreisskohla preeksch ta leela, no zilveleem beest apdīshwota aprinka, schinis mahzibas waijadfigōs laikds, ir lohti par masu. Wina tikai mosu skohlenu skaitli war mahzicht un wehl masaku katrā pušgadā atlaist un no jauna usnemti, tadehk, lai scha aprinka laudis no dīshchanahs vēz gaismas un augstakas mahzibas netaptu aiskaweta un aistureta, tad ir nepeezeeschami waijadfigs, kā Bauskas tagadeja diwklāfiga kreisskohla aktrā laikā taptu pahrwehrtita par trihōskāfigu, jeb waj ihpaschi kahda real-skohla Bauskā taptu dibinata. Jo tagad daſch labs tehwā waj fawu dwehſeli aidohtu, lai tik wina dehls taptu kreisskohlā usnemts, bet tam wehl jāpaleek atpakał, weenigi ruhmes truhkuma labad.

Pee usnemšanas eelsch Bauskas kreisskohlas peeprafa, kā behrnam waijaga prast rīktig iſrakſtiht, ko tam papreekschu ſaka (diktati) tiklab freewiſkā kā wahziflā walodā. Schoreis bij nolikts, kā kreisskohla usnemam skohlenamm nau brihw taiſht wairak kā 10 misfchanas, tanč dīteeretā raksta gabalā; kam wairak nēdā 10 wainas, tas netohp usnemts. Starp peemeldeetem trahpijabs wiſwairak tahdi, kuru rakstā atraoda wairak nēdā 10 wainas, tomehr ſchihs misfchanahs nebij wiſ weenigi no nemahzehanas zehluſchahs, bet ari no fabaidiſchanahs un no tam, kā behrni tohs no kreisskohlotaju fungumutes nahdamus wahrduš tuhdal tik ſmalki ne-iſprata. Jo wahzu ſkohlotajs un ſkohlu inspektors ir Wahzsemnecks un freewiſkā walodas ſkohlotajs ir ihsts Kreewi, tadehk ſkohleneem. Kas tahduſ dialektus nau dīrdejuſchi, it ihpaschi pirmreis ſkohlotaju iſruna ir ſweschada un gruhtaki ſaprohtama. Pilſehtu behrneem, kas tahduſ walodu dialektus dīrdejuſchi, un Bauskas elementarflohleneem, kas pee ſkohlu pahraudſchanas ar infektor funga iſrunu eepasinuſchees, eksames baiſles ir masakas un kreisskohlotaju iſruna wairak iſprohtama, tadehk ari noteek, kā Wahzu un Kreewi behrni un pilſehtas elementar ſkohlas behrni, zaur zaurim nemoh, ar masakahm ſkohlas ſinachanahm kreisskohla ectek un Latwju behrni, laukſkohlu ſkohleni, ar leelakahm, — paleek atpakał. Daſchi pagastu ſkohlotaji, pat pa ſuu deenohm nomohzahs, karſtā nodabā fawus ſkohlenus us kreisskohlu fataſidami, lai tik tee taptu usnemti, bet tik lihdī wiu mahzelli nahk preekschā, tuhdq̄l tee taiſa wairak misfchanas nēdā ir brihw vēz ſpreeduma, it kā kad tee azumirkli taptu apburti.

Bes tam laukſkohlu ſkohlenus allashin mehds tureht par muſkigakeem nēdā tee ihsti ir, un par wineem ari tahdi mehds ſpreest, kureem paſcheem truhkst ihsta ſkohlas mahzibū ſinachana. Tā par prohvi pee ſchoreisigas kreisskohlenu usnemſchanas kahds Wahzu meisters par laukſkohlu ſkohlenu dumjibū dewa ſchahdu fahnu ſpreedumu: "Die Landschen Schüler sind total dummi; der Kreislehrer fragte einen: Bei wem willst du zur Schule gehen? und er antwortete: "Bei euch," wo er sagen sollte: "Bei Sie." !!!

Bauskas kreisskohlas freewiſkā walodas ſkohlotajs, hofrath Raehler k., ſchinī waſarā noſwinejis fawus 50 gadu amata ſwehkuſ. Wezums gan tam muguru ſaleezis un galwinu ſudrabbaſtu nobalinajis, bet wiſch wehl us preekschu grib ſirdigi ſtahweht fawā amata, pee gruhtas behrnu mahzehanas. Lai Deewā tam valihds yuhletees eelsch ſawa ſeedoſcha mandelkohka!

Fr. M.

Jelgawas latweeschu kurlmehmu ſkoblā bijuſchi 40 behrni peemeldejuſchees 90 jaunekli, 40 no teem ir eksamā paſtahwejuſchi, tomehr tikai 25 warejuſchi usnemti, jo nebijis wairak ruhmes. Starp teem usnemteem 25 ir 3 Kreewi, 11 Latweſchi un 11 Igauni.

Baltijas ſkohlotaju ſeminari Rīhgāž bijuſchi Augustā peemeldejuſchees 90 jaunekli, 40 no teem ir eksamā paſtahwejuſchi, tomehr tikai 25 warejuſchi usnemti, jo nebijis wairak ruhmes. Starp teem usnemteem 25 ir 3 Kreewi, 11 Latweſchi un 11 Igauni.

Widsemes mahzitaju ſinode Walkā eefahkabs 14. August. Rīhgāž vilſehtā preeksch wihr. Kahrtas behrneem bij jau wiſadi ar ſkohlahm gahdahts, bet ſeeweeshu behrneem wehl truhka ihpaschas augstahs ſkohlas, jo bes tāhs Kreewu Lomonosow gimnaſijas preeksch meitenehm, wiſa augstaka meiteau ſkohloſchana notika tik zaur priwatskohlabm. Tagad nu zaur vilſehtā ſkohlu waldischanas gahdibu wareja 12. August weenu augsto ſkohlu preeksch meitenehm atwehrt. Wina ſauz "Sechſklassige Stadttöchterſchule zu Riga." Par infektoru ſchau ſkohlai ir Werrbatuſ mahzitajs. Škohlas nauda ir apakſchklafē 24 rubli, tſchetrās widejās klapēs 30 r., un prihmā 36 rubli. Tik wehl truhkst ſkohlai ſawa ihpascha nama, bet zere ari to drihs panahkt.

Walmeeras draudses valihga mahzitajs G. Moltrecht atnahk par mahzitaju pee Rīhgāž diakoniju nama un iſpildihs ari valihga mahzitaja weetu pee Gertruhdes basnijas.

Walmeera 30. Juli cefwehtija to ohtru jauno Latweeschu kurlmehmo ſkohlu. Mattihschu zeen. mahzitajs Moltrecht, kas jau dauds gadus lohti ſirdigi ruhpejahs, kā Latweeschu kurlmehmeem zaur ſchahdahm ſkohlabm waretu valihdsiby paſneegt, atwehra ſcho ſkohlu ar ſirſnigeem wahrdeem. Jaukus wahrduš wehl runaja ari ſkohlu preekschneeka kungs Smilenes zeen. mahzitajs Gulecke un Walmeeres mahzitajs Walter.

Lai tad nu Deews nem fawā wadifchanā un dohd Sawu swēh-tibu ari schai weetinai, kas grib fwehtibā pee Latweeschū kurl-mehmeem strahdah!

Us Sahmu salas ar ewang. Luteru laukskohlahm gohds Deewam eet labi us preekschu. Sahmu falai ir faws skohlotaju seminars, kur mohza laukskohlotajus un ehrgelneekus; skohlu ir 157, starp taahm 14 kirspehles skohlas un 143 pagasta skohlas. Skohlas behrnu skaitis 1874. gadā bij 3976, starp teem 2107 wihr. un 1869 feew. behrni. Janoschehlo ir, ka meitenu skaitis skohlas wehl ir arweenu masaks nekā pui-senu, jo pee gaifmas isplahītīchanas leela leeta ir mahju mah-ziba un schi stahw feewishku rohkās. Skohlmeisteru bij 159. kirspehles skohlas 16 un pagastu skohlas 143. Kirspehles skohlas mahza: latkismi, bihbeles stahstus, fapratigu lais-schanu, rakstischanu, rehkinaschanu, wahzu un freewu walodu, geografiju, dseedeschamu pehz nohtehm, pareistrakstischanu, īmuki rakstischanu, rakstu salikumus īgaunu walodā, pasaules stahstus, geometriju, dabas finatnibas, ehrgelu spēhleschanu. Pagasta skohlas mahza: latkismi, bihbeles stahstus, dseedeschamu, laischanu, rakstischanu, rehkinaschanu un geografiju.

Lehrpatas universitetē Augusta mehnēsī tika no jauna usnemti 90 studenti, no teem studeerehs par mahzitajeem 6, var juristeem 25, par daktereem 37, walodas un wehsturi 19 un dabas gudribas 3. Viņu studentu skaitis tagad ir 826 (starp teem 99, kas Deewahrdus mahzabs.) S.

Leepajās krahfschnā Wahzu basnīzā ir tagad tāhs leela-ska hās ehrgelēs par viņu Kreewu walsti, bet neba viņas no pat eesfahkuma jau tik leelas bija! Schihs ehrgelēs Leepojā, no kurām nupat mineju — ir tai gadā 1779 no Rihgas ehrgelu buhwetaja Konziūs taisitas ar 38 balshēm (registereem) un 26. August 1779. g. tādas Wahzu basnīzā eelikas un eeswehtitas un palika tādas nepahrlabotas līhds tam gadam 1844, kur tad nelaika Leepajās ehrgelu taisitas un ehrgelēks Latweeschū basnīzā — R. Herrmann a. tāhs nehma, fawās rohkās, pahrzilaja, pahrtaišja un tik weenu balsi no jauna skaiti veetaišja. No ta laika schihs ehrgelēs dauds reis, kā tais gads 1849, 1856 un 1863 pahrtaištas un dauds paleelinatos. Behrni pāvāsāri eesfahkabs it pilniga pahrbuh-we un paleelināschana schihs ehrgelēm, ka nu šogad, kur tāhs ehrgelēs jau 95 gadus skaita, ori jau ohtru tik leelas kā tāhs eesfahkot bija, — valikusbas, vrohti tāhs nule jau skaita tubkatoscheem to sābulu! Winahm nu ir: 77 īkanosbas balses (registeri) ar 3841 stabulehm — ar 21 wehja lahdehm un — 12 plehshahm. Winahm ir 4 manu-āsi un pedahle — un brihnum jauka — stipra un lehma, rupja un smalka skana. Kad viņas ehrgelēs wakam lais, tad rubz, kā debefs warena basuhne; bet ori kā lehma wehsmīna wakara krehslībā!) — Patēsi ir staltas un warenas ehrgelēs, fahdas ir gan pa gabalu oħras mikklejamas! — Zienījams laistajs tak sinkahrigi waizabs: Kas to naudu preeksch schi milsu darba pafneids? — Us to atbildeschū ihhi: Mihligas un dewigas rohkas! — Bet kas tas mudinatojs un ne-apni-kusbas gahdneeks, kā ta nauda preeksch ehrgelu paleelina-

schanas tik dauds fatēk? — Tas ir gohda wihrs! — Wahzu basnīzas ehrgelneeks un musika direktors Ad. Wendta kungs! Winsch ne-apnikuschi lasa un lasa, kā bite no pukehm seedus, gan konzertes basnīzā dohdams, to naudu, — un nesohlahs norim — līhds ehrgelēs, kad tāhs pehz 4 gadeem fawās 100 gadu pastahweschanas un gawileschanas fwehtkus fweh-tiks — wehl buhs paleelinatas ar 2150 stabulehm un 7 wehja lahdehm! — Tad winahm buhs — pavisam 5991 stabules! — Nupat mineju to darba dsineju un naudas krah-jeju, Wendta fungu, tad ari wehl japeemin gohdam oħtris kungs, scho ehrgelu paleelinatajs un taisitajs, — tas ir nelaika, Deewā meerā aīsgabjušča, teizama weza Leepajās ehrgelu buhwetaja Hermanna funga dehls — Kahrslis Herrmans jun., kas gohdam fawa tehwa pehdās staiga, un ne-wis ween gohdu ispelniees pee schihs krahfschnahm ehrgelēm; bet ari daschas zitas basnīzas un skohlas ehrgelēs glihti un jaunki īkanosbas taisidams.

Ad. Wendta kungs dewa us schihs pahrtaištahm un paleelinatahm ehrgelēm par bahdu laiku Wahzu Leepajās basnīzā diwi konzertes, preeksch nahkamas paleelināschanas jau atkal naudu krahdam. Tā teiz, ka no abahm konzertehm esoht 256 rubuli eetezejuschu. Lai Deews valihs to ween-reis vreckshā stahditu mehrki pehz 4 gadeem fasneqt un Deewam par gohdu un Leepajās Wahzu basnīzai par gresnumu wehl to zerejamu paleelināschanu ūgaidiht!!! E. J. S.

Par to jau peemineto skohlotaju sapulzi, ko Grohbīnas prahwestu aprinka skohlotaji 12. un 13. Augusta notureja, esam schabdas finas fanehmušči: 12. Augusta sapulzejahs Leepajā pirmo reis us konferenzi viņi Grohbīnas avrinka skohlotaji. Sapulze tika tureta amatu beedribas sahle. Konferenze sahla ap pulksten 12. Pebz nodseedatas dseefmas (Deews Kungs ir muhsu stipra vīls) Preekules zeen, mahzitajs Hesselberg, kā skohlureferents Grohbīnas aprinku un sapulzei par presidenti buhdams, sapulzetohs apfweizinaja un konferenzi otwehra. Par rakstu wedejeem us presidenta k. preekschā likschanu iswebleja tohs skohlotajus Schwanberg k. no Preekules un Ufstring k. no Behrkona m. Kohpā bij līhds 35 skohlmeisteri un 8 mahzitaji. Pirmo rakstu (wahzu walodā) zehla preekschā Gramsdas skohlmeisters E. J. Schönenberg k. nu dewa atbildu us to joutaschanu: Kapehz skohlmeisteram fawās darbs jawed rohku rohkā ar mahzitaju? Rū-natajs rābdijs, kā us tam skubina neween ta abriga, bet ori leetas pasbas eelschikiga buhschana. Muhsu laukskohlos Kursemē nei stahw nei war stahweht schirkas no basnīzas. Lauk-skohlai basnīza ir mahte. Pee tāhlakas raksta pahrrunas viņi balsi gabja pa runatājam. 2) Aprinku skohlmeisters Hartmann k. runaja (latv. walodā) par to sāiti starp basnīzu, skohlu un draudži. 3) Wispahrigais kara deenesta li-kums un skohla, par scho leetu runaja Chr. Schönenberg k. no Ruzawas (wahz. wal.). Winsch usrahdijs, kā laukskohlas pebz wiñu iħtas buhschanas weetas iħstī nebuhtu preeksch fweħħas walodas mahzischanas, bet muhsu walods fishwe to mehr pafrafa un gaida gan no muhsu laukskohlahm freewu walodas mahzibū. Kreewu walodas mahzibai japeeder pee tāhm seimosa-skohla mahzamahm leetahm, wahzu wgloda lai paleek preeksch tāħ taħrafahm „wafaras skohlahm“. Par freewu mahzibas skohlotaju truhkumu runojoh tika no daschahm pusehm us

^{*)} Kā vebrkona rubzeens, kas eesfahkumā ūjrs un kohrgs, bet veħzak leħ-naks un leħnaks paleek, kā pebz knapi — knapi skanas fadidieħt wehl speħi taħluma deħi.

to norahdihts, ka tur, kur skohlotajs pats wehl nespehtu to freewu mahzibu pafneegt, nebuhtu nemas nederigi, kad kahdu no isdeeneju Scheem saldateem, starp kureem atrohd ari dauds mas pamahzitus, peenemu laikam par palihgeem. Schis raksts bij gaisch, fvarigs un smalki isstrahdahs un sehjahs klausitajeem stipri pee firdihm. Pehz schihs leetas nehma tuhdal klahd 4) Par freewu walodas mahzibu no Behrkona m. skohlmeistera Ufking f. (latv. w.). Taks daschadas freewu walodas mahzibas grahmatas pahrspre schoht runatajs isteiza ihpaschi Alksejewa f. mahzibas nodalischanu, pehz kuras ari ta no Ufking f. isstrahdata walodas mahziba eet. 5) Tizibas mahziba skohla no Paduras skohlmeistera Siewert f. (wahz. w.). Taks isteiktais dohmas bij wairak wispahrigas, bet ta firsninga leeziba, ko runatajs dewa, norahdidams us to pamatu preeksch wifas dsihwoschanas un no kahda swara tas ir, kad skohlotajs ka ihsts kristigs wihrs fawu darbu wed, stipri eesildija klausitaju firdis. Tik tahlu fneedahs pirmahs deenas darbi. Ar to dseefminu "Swehti Kungs un fargi" un to fwehtu lubghschana nobeidsa fcho pirmo deenu.

O htrā deenā konferenze atkal sahkahs ap puszel 11. Pehz nodseedatas dseefmas Embotes zeen. mahzitajs Lundberg tureja deewaluhgschanu. Pirma leeta, ko preekschā nehma, bij no Tauring f. 1) Par skohlas lihdskeem un kawekleem (wahz. wal.). Bij gaisch, fvarigs preekschā likums. Kā leeli kawekli tika eesihmeti: truhkumu pilni skohlas nami, kas skahde tik lab skohlotajam ka skohlas behrneem; dauds-kahrtiga lauschu paschu valaidiba (Demoralisation); taks behdigi masas lohnes, kahdas skohlotajam tohp dohtas; ta nekahrtiga skohlu apmekleshana u. t. pr. Par desgan behdigu leetu eeslatija, ka ta wifumasa ka skohlmeistera lohne ir noslita us newairak ka 100 rubl., kur tatschu jasaka, ka schinis laikos par kahdu masu naudu newar ne stalla puisi dabuht. Ta bilde, ko Tauring f. atsedsa, nebij wis negik preeziga, bet deemschehl stipri pateesiga. Un ja ari tahlakās farunās wareja us weenu un ohtru gaischaku puši norahdiht, tad tomehr newareja ažis nogrest ari no teem leeleem truhkumeem, ar kahdeem muhsu laukskohlu buhgschanai wehl stipri jažihnahs un kas brehz pehz valihdsibas. 2) Par galwas mahzibahm skohla no Nihzes skohlmeistera Skarre f. (wahz. wal.). Bij dsihch wahrs, kas weetahm fneedahs ari pahri par muhsu laukskohlu rohbeschahm; tahlakās runas par fcho leetu turoht faweenojahs eeksch tam, ka pahr mehru galwas mahziba ir skahdiga, bet ka fapraschanas asinaschana un patureschanas spehla stiprinashana, ta tomeht ir no leela swara. Saproftams, ka zik ween eesvēhjams us to buhs dsihtees, ka ko no galwas mahzahs, ari ar prahru isproht. 3) Par dseedschanu skohla no Preekules skohlotaja Schwanberg f. Tika jauki norahdihts, kahds usdewums dseefmai ir, tiflab tai garigai, kā laizigai; zik leela leeta ta ir, kad behrneem ari labas laizigas dseefmas eedohd. Iai nau ruhme tahn fluktahm. Tahlak runa usrahdijs, zik deriga ta dseedschanas mahziba pehz zipareem — wehlejahs, ka Schäfera teizama dseedschanas skohla ari latviski tiktu apgahdata. — Beidsoht farunajahs par to, waj preeksch teem zipareem ir waijadfigas 5 lihnijas tāpat kā preeksch nobtehm, jeb waj peeteek ar 1 lihniju; Schwanberg f. lihds ar daudseem stahreja pa tam, ka ar weenu peeteek.

Bij jau pulstens puszel 4, kad runas nobeidsa. Presidents wehl konferenzes lohzeleem zehla to jautaschanu preekschā, waj winu dohmas eet us to, ka buhs par skohlotaju awīši gahdaht, us ko wiši sapulzete ar "Ja" atbildeja. Tāpat ar preezigu "Ja" atbildeja ari us to jautaschanu, waj wehlahs ari us preekschu schahdas konferenzes, us kahdu nupat kohpā bij. Presidents ar preeku pateiza par to firsngu dalibū, kahdu sapulzete bij pee wifem konferenzes darbeem nehmuschi, wareja gan apleezinah, ka wifas runas bij jauki noturetos, ka ne ta masaka leetina nebij draudfigo, fwehtigo kohpu buhgschanu trauzejusi. Beidsoht firsngā deewluhgschanā wiši Deewam pateiza par Wina laipnibu, kas pahr wifu fcho sapulzi spihdejusi. Skohlotajs Siewert f. wehl konferenzes beedru wahrda isteiza fawas pateizibas presidenta fungam, Preekules zeen, mahzitajam Hesselberg par wina jauku konferenzes wadišchanu. Ar fwehtishanas wahrdeem pawaditi un wehl beidoht nodseedajuschi to dseefmu "Paleez ar scheblastibū" wiši schkihrabs. Waram gan ihsti preezatees par fcho muhsu konferensi. Wehl gan buhtum wehlejusches, ka mahzitaji wehl wairak dalibū buhtu warejuschi nemt pee muhsu konferenzes; kā dsihdam, daudseem nebij eesvēhjams bijis lihds galam pee mums buht, tik 2 mahzitaji muhsu runas lihds beigahm pawadija. Mehs finam it labi, zik lohti muhsu runahm tas nahk par labu, kad mums tur netruhbst no muhsu mahzitaju puses to derigu padohmu un wifadas peepalihdsibas. Lai tad nu Deews dohd, ka ari schihs muhsu konferenzes laba fehksa nestu bagatus auglus!

Rahds konferenzes beedris.

Skohlmeisteru konferenze.

1. August f. g. notureja Saldus aprinka skohlmeisteri Gaiku skohlas namā fawu 25. konferenzi. Bija weena no muhsu wišleelakajahm sapulzehm, jo neween wiši pee schi konferenzes aprinka peederige beedri lihds ar diwi mahzitajeem, bet ari 13 mihi weesi, no kureem ziti ir pat no jo tahlahm Kursemes malahm un no Rihgas, pa muhsu puši reisodami, muhsu konferenzi mihi apzeemoja. It ihpaschi preezajamees, ka fawā 25. konferenžē ari paschu to preekschahjeju pee schihs konferenzes dibinaschanas, zeen. Deringer mahzitaju, no Saukas, pehz 4 gadeem atkal muhsu widū warejahm apfwezinah.

Kad pulsten 10. bijahm kohpā fanahkuschi, kahdu dseefmas perschini dseedajuschi un Deewu peeluhgschi, fahkahm fawas farunaschanahs. Protokolu no preekschahjas konferenzes, (Wahne 3. Janvar 1875. g.) zauri lasjuschi, noschehlojahn, ka weenu no muhsu konferenzes mihi ahm pashahrnehm. Brohzenes skohlas mahju, kurā bijam zerejuschi fawu pawaras puses konferenzi notureht, mas deenu preeksch tam mihi ais Deews ar uguns grehku peemeklejis, un zaur to pehz fawa Tehwa prahra mums weenu konferenzi masak nowehlejis.

Pirmais darba gabals, pee kura wifa sapulze leelu dalibū nehmahs, bija farunaschanahs pahr teem jauneem skohlas lihds preeksch Kursemes lauku skohlahm, kurus zeen, prahwesta tehws, Gaiku mahzitajs Büttner kungs, schihs konferen-

zes preefschneeks, preefschâ lasija. — Iebſchu gan daschu labu punkti newarejam wiſ ihſti ſchim brihscham wehl ar ſawahm wezahm. ſkohlaſ eeriktehm faweenoht, tad tomehr par ſcheem likumeem lohti preezajamees un to zeribu iſſazijahm, ka, pilnâ ſpehka nahluſchi, tee muhſu lauku ſkohlahm neween leelaku weenadibu dohſ, bet ari wiſam muhſu ſkohlu noluhtam daudſ fekmes un ſwehtibas neſhſ. — Beidſoht ari Widſemes ſkohlu eerikti peeminedameem, mums zeen, prahwesta kungs lasija if kahdas wahzu awiſes preefschâ protokolu no Widſemes ſkohlmeiſteru konferenzes Walkâ, 2. un 3. Juni f. g.

Ohyrais us ſcho konferenzi peemeldetais rakſteens bija runa no Gaiku ſkohlmeiſteru Schwanberg f., kurâ wiſch preefschâ lika, waj nebuhtu labaki un preefsch muhſu konferenzes fekni-gaki, ka ta ifreſas weenâ un tai paſchâ weetâ, (warbuht Saldû) tiktu natureta, un ka tai buhtu weens paſtahwigs preefschneeks un waditajs? Pehz ilgakas farunashanahs un dſitakas pahrſpreefchanas pahr ſcho leetu, atrada konferenzes lohzeiki, ka teem lihds ſchim wehl nekahda ihſta eemelſla nau bijis, tagadeju konferenzes eerikti atmeſt, un ar bafu wairumu nospreeda tapehž ſchim brihscham wehl pee tahs paſchâ palikt.

(us preefschu beigums.)

Misiones ſinas.

IX.

Uſchetri gadi Afchante.

(Beigums.)

2. September 1871. g. Ramſeyeram un wiſa Rohſei pae-dima meitene, ko wiſch 24. kristija, laikam pirma dwehſele, kaſ Kumasi to kristibu dabujuſi. Mehs ap to laiku eefah-zahm ſawu misiones darbu ſtrahdahm, ar lehnina atwehleſchanu Ramſeyers 1. Oktober tureja ſwehtdeenâs deewakalpoſchanu uſ Kumases eelahm, behrneem mehs rahdiyahm uſ eelahm bil-des par bihbeles ſtahſteem un ſtahſtijahm teem no ta peſtitaja — dſeedajahm ar teem un beidſoht mehs warejahm ar 10—15 behrneem no Afchanteſchu augſtmanu ſahrtas ſkohlu eefohkt. 1872. gada eefahkumâ Englondeeschi fuhtija prinzi Anſu pee lehnina ar wiſu par muhſu atlaifchanu ſpreest, bet no ſaweeem walſtſungeem apmahnihts wiſch prafija leelu iſpirſchanas naudu. Afchanteſchi grubeja karu un kad Englantes waldiba bahrgi deesgan wineem naturejahs pretim, tad wiſi jo deenas palika jo lepnaki. Sawâ lepnâ prah̄tâ Afchanteſchi eedoh-majahs Englondeeschi ſeewilt: tee zeetumneeki tapa iſſuhtiti 12. November uſ Fomann un lehnina wehſtneſchi gahja no turenes uſ Kapa-Koast, to iſpirſchanas naudu pretim nemt; bet Englondeeschi manija to wiltibu un ne-iſmaſhaja to naudu; tad mums aſkal bij ja-eet atpaſat uſ Kumasi un 9. Dezember zits Englondeeschi wehſtneſis tapa pahrmaſhihts un lihds ar mums ſeetumâ turehts. Zaur wiſu Afchante ſemi atſkaneja ta bafſ: karsch, karsch! eitam pee juhrlamas. Tee ſprediki uſ eelahm ap to laiku mitejahs, jo wiſu Afchanteſchu dohmas

tikai ſtahweja uſ karu; ar ſkohlu aridsan wairs nekas nebiſ, bet misiones namâ mehs wehl warejahm to preezas mahzibū ſludinaht, jo kristitu lauſchu pulks, kaſ bij ſakerti un zeetu-mâ tureti, wairojahs iſ deenas Kumase. Beidſoht Janwar mehneſi 1873. g. zehlahs tas ilgi ſagaidihts karsch; Afchanteſchi zehlahs pahri par Bra-upi. Englondeeschi bij ſlikti ſataiſhijſchees un newareja pretim turetees. Kapa-Koastâ, kur lihds 30.000 behgli bij ſapulzejuſchees, iſzehlahs leelas fehr-gas; Elminas pilſehtu Englondeeschi neſpehja tureht un to nodeſtnaja ar uguni. Zitada ta leeta palika, kad teizamais generalis Garnet Wolſeley ar kara ſpehkeem atmahza no Englantes 2. Oktober 1872. g. Dezember mehneſi Afchanteſchi atkal gahja, no wiſa diſhti, atpaſat par Bra-upi. Wolſeley tafija zelu lihds Bra-upi un pee tahs apmeta lehgeri un tafija tiltu. Tad Afchanteſchi ſabijahs manidami, ka pret Englondeeschi kara ſpehkeem neſpehjoht turetees. Tad tas lehniaſch ſuhtija Kühnu 8. Janwar 1874. g. pee Wolſeley, wiſu luhgt, lai ne-eet uſ preefschu, jo grivoht meeru dereht. Englondeeschi lehgeri wiſi no ſchauſchalahm taya pahrnemti to bahlo wiſru redſoht, no kura meeſahm ehna ween bij palikuſi. Wolſeley atbildeja, ka no meera neko negriboht runaht, kamehr wiſi ſeetumneeki nebuhts atlaifti, un ka ar ſaweeem kara ſpehkeem newaroht apſtahtees, bet eefchoht uſ preefschu. Zaur tahu wehſti Afchanteſchi tapa kā apſtulboti un apzeetinati un negribeja tohs ſeetumneekus atlaift. Tas lehniaſch no duſ-mahm pahrnemts brehza: Neweens netaps atlaifts, juhs wiſi palikfeet tē. Es, ta rakſta Ramſeyers, melleju wiſu apme-rinah, kamehr wiſch rahmakſ paligis fazija: „Ak, pret jums man nau nekas!“ un pehž kahda brihtina: „eita juhs, baltee, un ſakeet manam draugam, ka es pret wiſu negribu karoh! Es eſmu darijjs, ko ſpehju; ja Englondeeschi negreſchahs at-paſat, tad lai Deewſ ſpreesch ſtarp mums un wineem!“ Mehs to negribejahm tizeht, bet ſcho reiſi wiſch ſawu wahrdi tu-reja. Ar dahanahm atlaifti mehs nu 21. Janwar pulſten 11. wakarâ no lehnina wehſtneſcheem pawaditi uſ drehgehm tapahm iſneſti no Kumases, un 23. Janwar eegahjahm Englondeeschi lehgeri! No tahn ſirdiſjuſchanahm, ko tee behdu ſeeteji pehž ne-iſteizamahm behdahm juhta, kad tee atkal bij ſwabadi un ſtarp tiziſas beedream, ſpalwa neſpehj rakſtib; iſkats laſitaja pats to ſirdi ſaſutihſ. Wehl tē grivam peemi-neht, ka Wolſeley ar ſaweeem kara ſpehkeem 4. Februar eegah-jahm Kumase, 6. wiſi eedſhwotaji tapa iſdſihti un tas pilſehts ſadedſnahts; Englondeeschi tuhlit gahja atpaſat uſ Fomanu, kur 13. Februar meera likumi tapa paraſtiti. Swarigaka punkte bij ſcha: Ka Afchanteſchu lehniaſch ir apſohlijees, ar zilweku upureem apſtahtees nn tohs uſ preefschu pawifam at-meſt. — Weens no maneem daktoreem, kaſ pee bendu-wiſ-neeka ſtahweja kohrteliſt — ta rakſta Wolſeley — „no wiſa diſdeju, ka iſgahjuſchâ gadâ 2—3000 zilweki eſoht nokauti tapuſchi.“ — Bet mehs no tahnahm aſins-wainahm, kaſ brehž uſ debesi, tē wairs negribam rakſtib un luhsam lihds ar tewig, mihiſais laſitaja, Deewu, ka wiſch aridsan Afchanteſchu tautai no tahnahm aſins wainahm ahtri griveti paſi-hdſeht iſglahbtai tapt zaur ſawu ſwehtu ewangeliuム eefſch ta meera leelunga Jesus Kristus!

K. Gr.